

Sygn. akt I AGa 108/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2022 r.

Sąd Apelacyjny w L. – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia	SA Ewa Bazelan
Protokolant	st. sekretarz sądowy Agnieszka Pawlikowska

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2022 r. w L. na rozprawie

sprawy z powództwa D. S.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.

o stwierdzenie nieważności uchwały

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 10 czerwca 2021 r., sygn. akt IX GC 54/21

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie II w ten sposób, że oddała powództwo w tym zakresie;

b) w punkcie III w ten sposób, że zasądza od D. S. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. kwotę 1097 (tysiąc dziewięćdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. zasądza od D. S. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. kwotę 5.810 (pięć tysięcy osiemset dziesięć) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za II instancję.

Sygn. akt I AGa 108/21

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 19 stycznia 2021 roku skierowanym przeciwko stronie pozwanej – (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. powódka D. S. wniosła o ustalenie nieistnienia, ewentualnie o stwierdzenie nieważności uchwały Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) Sp. z o.o. Nr 2 z 13 października 2020 roku. Ponadto wniosła o zasądzenie od pozwanej spółki na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 10 czerwca 2021 roku Sąd Okręgowy w L. oddalił powództwo o ustalenie nieistnienia uchwały nr 2 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. z dnia 13 października 2020 roku (pkt I), stwierdził nieważność uchwały nr 2 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników

(...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. z dnia 13 października 2020 roku (pkt II) oraz zasądził od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. na rzecz D. S. kwotę 6.097 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt III).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy wskazał na następujące ustalenia i motywy swego rozstrzygnięcia.

Kapitał zakładowy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. wynosi 5.000 zł i dzieli się na 100 równych i niepodzielnych udziałów po 50,00 zł każdy udział. D. S. objęła 32 udziały o łącznej wartości 1.600,00 zł. Drugim współnikiem pozwanej spółki jest (...), posiadający 16 udziałów o łącznej wartości 800,00 zł. Trzecim współnikiem jest (...), który objął 52 udziały o łącznej wartości 2.600,00 zł.

We wrześniu 2021 r. funkcję prezesa zarządu (...) Sp. z o.o. pełnił E. O.. Pozostałymi członkami zarządu byli: C. B. i J. S.. Zgodnie z § 19 ust. 1 Umowy spółki wszystkich członków Zarządu powołuje i odwołuje Zgromadzenie Wspólników. Prezes Zarządu, Wiceprezes Zarządu oraz członkowie Zarządu mogą być powołani także spoza grona wspólników. Zarząd spółki (...) składa się z od 3 do 4 członków, w tym z Prezesa Zarządu, Wiceprezesa Zarządu oraz członka lub 2 członków Zarządu (§ 19 ust. 3). W § 19 ust. 7 Umowy zapisano, że Zarząd podejmuje rozstrzygnięcia w formie uchwał zapadających zwykłą większością głosów. W przypadku zaś równości głosów decydujący głos ma Prezes Zarządu. W dniu 8 września 2020 r. Prezes Zarządu (...) E. O. zwołał posiedzenie Zarządu, wyznaczając jego termin na dzień 23 września 2020 r., o czym listami poleconymi zawiadomieni zostali wszyscy członkowie tego organu. Przedmiotem obrad Zarządu miało być m.in. podjęcie uchwały w sprawie zwołania Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników, na którym to miały być podjęte uchwały m.in. w przedmiocie zmian w składzie osobowym Zarządu spółki. W dniu 23 września 2020 r. odbyło się posiedzenie Zarządu spółki. Na posiedzenie przybyło dwóch członków Zarządu (...) Sp. z o.o. w Z.: E. O. i J. S. oraz K. J. jako pełnomocnik trzeciego członka Zarządu – C. B.. Zgodnie z treścią w/w pełnomocnictwa C. B. upoważnił K. J. do udziału i reprezentowania go podczas tego posiedzenia Zarządu spółki, w tym do ustanawiania porządków obrad tego posiedzenia i podejmowania uchwał, w sprawach objętych porządkiem obrad, który obejmował między innymi podjęcie uchwały w sprawie zwołania Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników, którego przedmiotem miało być podjęcie uchwały w przedmiocie zmian w składzie osobowym zarządu pozwanej. Pełnomocnictwo upoważniało pełnomocnika także do dokonywania wszelkich czynności faktycznych i prawnych związanych z udziałem na w/w posiedzeniu, w tym też do wykonywania prawa głosu – według uznania pełnomocnika, w sprawach objętych porządkiem obrad, jak i w tych sprawach, które nie były objęte porządkiem obrad, o którym członek zarządu C. B. został poinformowany pismem Zarządu spółki z dnia 8 września 2020 r. Podczas posiedzenia J. S. zakwestionował skuteczność umocowania K. J., stwierdzając, iż członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie może być w ogóle zastępowany na posiedzeniach zarządu spółki przez pełnomocnika. Mimo takiego stanowiska, pełnomocnik K. J. wziął czynny udział w posiedzeniu Zarządu, m.in. głosując „za” podjęciem uchwały o zwołaniu Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników, z określonym we wskazanej powyżej uchwale porządkiem obrad, ale bez wskazania daty tego Nadzwyczajnego Zgromadzenia. (...) uchwałą głosował również E. O.. Przeciwno uchwale zagłosował zaś J. S..

W związku z podjęciem przez Zarząd spółki w/w uchwały o zwołaniu Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z określonym porządkiem obrad, ale bez wskazania daty, w której to zgromadzenie miało się odbyć, Prezes Zarządu E. O. pismem z 24 września 2020 r., skierowanym do wszystkich członków zarządu, wystąpił z propozycją wyznaczenia terminu Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników na 13 października 2020 r., zwracając się o akceptację tego terminu, względnie o wskazanie innych terminów. Zastrzegając przy tym, że niewyrażenie przez członków Zarządu spółki stanowiska do dnia 28 września 2020 r. do godziny 17 będzie uznane jako akceptacja zaproponowanego terminu odbycia Zgromadzenia Wspólników.

W odpowiedzi na w/w pismo (przesłane za pośrednictwem poczty elektronicznej), C. B. zaakceptował propozycję Prezesa Zarządu E. O., zaś J. S. nie wypowiedział się w żaden sposób odnośnie terminu tego zgromadzenia, natomiast zażądał zwołania kolejnego posiedzenia zarządu spółki celem podjęcia uchwały o zwołaniu Zgromadzenia Wspólników.

Pismem z dnia 28 września 2020 r. Prezes Zarządu — E. O. zawiadomił wspólników o zwołaniu Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników, wyznaczonego na dzień 13 października 2020 r.

W dniu 13 października 2020 r. w Z. przy ul. (...), w siedzibie spółki odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników, protokołowane przez notariusza K. K.. Zgromadzenie to otworzył K. J. pełnomocnik wspólnika (...). D. S. była reprezentowana na tym Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników przez pełnomocnika P. K., która złożyła na samym początku oświadczenie na piśmie z którego wynikało, że z powodu udziału w głosowaniu nad uchwałami Zarządu dnia 23 września 2020 r. osoby nie będącej członkiem Zarządu spółki (...), uchwała Zarządu spółki o zwołaniu Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników jest uchwałą prawnie nieistniejącą, co oznacza, że w/w Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników nie jest formalnie zwołane i nie może ono podejmować ważnych uchwał. Wskazując przy tym, że termin Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników nie został ustalony uchwałą Zarządu, nawet prawnie nieistniejącą, ale jednoosobową decyzją Prezesa Zarządu.

Pomimo to przystąpiono do wyboru Przewodniczącego Zgromadzenia, którym to został wybrany K. J.. Przewodniczący podpisał listę obecności i stwierdził, iż formalności z przepisu art. 238 k.s.h. zostały zachowane, tj. wszyscy wspólnicy spółki zostali prawidłowo zawiadomieni o Zgromadzeniu. W protokole odnotowano, iż Zgromadzenie zostało zwołane prawidłowo, a na w/w Zgromadzeniu na 100 głosów i tyleż udziałów reprezentowane są 84 udziały, a zatem Zgromadzenie jest zdolne do powzięcia uchwał w zakresie porządku obrad. Przewodniczący Zgromadzenia Wspólników przypomniał następnie zgromadzonym zgodny z wysłanymi zawiadomieniami, następujący porządek obrad Zgromadzenia:

1. Wybór Przewodniczącego i Protokolanta Zgromadzenia.
2. Stwierdzenie prawidłowości zwołania Zgromadzenia i jego zdolności do podejmowania uchwał.
3. Przyjęcie porządku obrad Zgromadzenia.
4. Dyskusja nad zmianami w składzie osobowym zarządu spółki.
5. Podjęcie uchwały/uchwał w przedmiocie zmian w składzie osobowym zarządu spółki.
6. Podjęcie uchwały na podstawie art. 182 § 1 k.s.h.
7. Informacja prezesa Zarządu o:
 - a) stanie zawieranych umów dotyczących dzierżawy gruntów;
 - b) stanie negocjacji o zmianę umowy przyłączeniowej;
 - c) realizacji zadań zawartych w harmonogramie będącym załącznikiem do PSPA;
 - d) udzielonych spółce pożyczek przez wspólnika (...);
 - e) usunięciu naruszeń umowy inwestycyjnej PSPA;
 - f) dyskusja na temat w/w punktów;
8. Przyjęcie informacji i wniosku wspólnika spółki o zamiarze zbycia udziałów;
9. Zamknięcie Zgromadzenia.

Po przeprowadzeniu głosowania jawnego Przewodniczący stwierdził, po przeliczeniu głosów, że za uchwałą oddano 52 głosy i łącznie 32 przeciw. W tym miejscu pełnomocnik wspólnika D. S. oświadczyła, że głosowała przeciw uchwale i złożyła sprzeciw co do tej uchwały.

Przewodniczący poinformował następnie, że niniejsze Zgromadzenie zwołane zostało m.in. na wniosek wspólnika spółki – spółki prawa niemieckiego pod firmą (...) z siedzibą w B., która zgłasza zastrzeżenia do sposobu wykonywania swoich obowiązków przez członka Zarządu J. S., który to w ocenie (...) podejmuje działania szkodzące interesowi spółki. Następnie, jako pełnomocnik wspólnika (...) złożył wniosek o podjęcie uchwały w przedmiocie odwołania J. S. z Zarządu ze skutkiem natychmiastowym i wyłączenia uprawnień w/w członka Zarządu, o którym mowa w art. 203 § 3 k.s.h. Po czym pełnomocnik wspólniczki D. S. oświadczyła, że podnoszone zarzuty i motywacja odwołania J. S. z Zarządu spółki, pomimo braku podstaw i faktu, że są nieprawdziwe mają wadę spowodowaną zapisami zawartymi w okazanej do protokołu umowy (...), to jest punktu 8.1.2 o następującej treści: „sprzedający będący udziałowcami danej spółki mają prawo powoływać jednego lub dwóch innych członków zarządu (wiceprezes i członek zarządu); w przypadku spółek, których więcej niż jeden ze sprzedających posiada udziały sprzedający będący wspólnikami danej spółki wyznaczają jednogłośnie dwóch członków zarządu”. Pełnomocnik większościowego wspólnika oświadczył, iż nie neguje praw wspólników mniejszościowych do wyznaczenia członków zarządu w miejsce J. S.. Po zakończeniu dyskusji, Przewodniczący zarządził głosowanie tajne nad odwołaniem z Zarządu spółki J. S.. Za przyjęciem tej uchwały nr 2 w brzmieniu: „Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników (...) Sp. z o.o. z siedzibą w Z. niniejszym odwołuje z Zarządu spółki – J. S. (Wiceprezesa Zarządu). Odwołanego członka Zarządu pozbawia się prawa i zwalnia się z obowiązku składania wyjaśnień w toku prac nad przygotowaniem sprawozdania zarządu z działalności i sprawozdania finansowego za okres pełnienia funkcji w zarządzie oraz udziału w Zgromadzeniu Wspólników zatwierdzającym w/w sprawozdania” – głosowało 52 głosy, zaś przeciwko było 32 głosy, nie oddano żadnego głosu wstrzymującego się. Po podjęciu uchwały pełnomocnik D. S. zgłosiła sprzeciw i oświadczyła, że głosowała przeciwko uchwale. Po czym K. J. skierował pytanie do pełnomocnika wspólnika mniejszościowego czy wskazuje kandydata celem uzupełnienia składu zarządu spółki, gdyż zgodnie z umową inwestycyjną (...) jest uprawniony do wskazania dwóch członków zarządu. Po odwołaniu J. S. z Zarządu ma bowiem on prawo wskazać jednego lub dwóch członków zarządu. Pełnomocnik wspólnika uprawnionego do wskazania nowego członka zarządu spółki wskazała J. S. jakkolwiek oświadczyła, że wskazanie członka zarządu uważa za niepotrzebne z uwagi na to, iż „nie ma uchwały bo i nie ma zgromadzenia wspólników”.

W dniu 21 stycznia 2021 r. w Z. przy ulicy (...) odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, zwołane celem uzupełnienia składu osobowego zarządu. Podczas tego Zgromadzenia została podjęta m.in. uchwała nr 4 o powołaniu od 22 stycznia 2021 r. do Zarządu spółki D. J.. Pełnomocnik wspólnika D. S. oponowała przeciwko podejmowaniu uchwał, z uwagi na uchybienie w sposobie zwołania tego Zgromadzenia. J. S. nie został bowiem zawiadomiony o posiedzeniu zarządu spółki, które miało zwołać to Zgromadzenie. Nadto także podniosła, że Zgromadzenie to nie może podjąć uchwały o uzupełnieniu Zarządu, gdyż skład zarządu nie uległ zmianie, nadal J. S. figuruje w rejestrze przedsiębiorców KRS jako członek zarządu.

W dniu 24 maja 2021 r. pozwana (...) Sp. z o.o. złożyła do Sądu Rejonowego L. w L. z siedzibą w Ś. wniosek o zmianę danych podmiotu w rejestrze przedsiębiorców poprzez wykreślenie dotychczasowego członka zarządu J. S. i wpisania do zarządu D. J..

Powyższy stan faktyczny był bezsporny i został ustalony na podstawie dokumentacji znajdującej się w aktach sądowych tej sprawy.

W ocenie Sądu I instancji spór w tej sprawie sprowadzał się do oceny prawidłowości zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Wspólników (...) Sp. z o.o. z siedzibą w Z., a co za tym idzie ustalenia czy zgromadzenie to posiadało kompetencję do podejmowania uchwał w przedmiocie odwołania z Zarządu w/w spółki (...) (Wiceprezesa Zarządu). Powódka, powołując się na błędy w zwołaniu Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników domagała się ustalenia nieistnienia uchwały nr 2 z dnia 13 października 2020 r., ewentualnie stwierdzenia jej nieważności. Według pozwanej Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Wspólników zwołane zostało prawidłowo, co przesądza o ważności i skuteczności podjętych uchwał, w tym nr 2.

Jak wynika z treści pozwu powódka formułując żądanie główne oparła powództwo o ustalenie nieistnienia uchwały na podstawie art. 189 k.p.c., argumentując przede wszystkim, że Zgromadzenie Wspólników, na którym to podjęto

zaskarżoną uchwałę nie zostało zwołane w sposób prawidłowy, bowiem członek zarządu spółki z o.o. nie może być w ogóle zastępowany na posiedzeniach zarządu przez pełnomocnika, uchwała o zwołaniu NZW została tym samym podjęta bez wymaganej większości, a ponadto nie zawierała daty Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników.

Dopuszczalność wytoczenia powództwa o ustalenie nieistnienia uchwał wspólników spółek kapitałowych po wejściu w życie ustawy z dnia 15 września 2000 r. — Kodeks spółek handlowych (Dz. U. 94 poz. 1037 z późniejszymi zm.) stanowi problem sporny w judykaturze oraz doktrynie. Zasadniczego argumentu przemawiającego przeciwko koncepcji stosowania takich powództw dostarcza wykładnia historyczna, która to nakazuje uwzględnić, iż obecna regulacja k.s.h. w sposób szczegółowy określiła zasady zaskarżania uchwał wspólników (akcjonariuszy) bądź stwierdzania ich nieważności, wprowadzając tym samym istotne novum do regulacji zawartej w Kodeksie handlowym. To na gruncie tamtego kodeksu wykształciła się praktyka kwestionowania uchwał sprzecznych z prawem jako tzw. uchwał nieistniejących, w oparciu o w/w art. 189 k.p.c. Miała ona bowiem stanowić alternatywę dla kodeksowego trybu zaskarżania uchwały wspólników, który doprowadzić mógł jedynie do jej unieważnienia przez Sąd ze skutkiem *ex tunc*, przy czym nie istniała sankcja bezwzględnej nieważności uchwały. Z tej przyczyny wypracowano pojęcie uchwał nieistniejących, zarezerwowane dla przypadków naruszenia przepisów o głosowaniu, porządku obrad, czy też podjęcia uchwały przez wadliwie zwołane zgromadzenie bądź przez osoby nieuprawnione. Uzasadnienie projektu kodeksu spółek handlowych wskazuje jednak, że intencją ustawodawcy była kompleksowa regulacja możliwości kwestionowania uchwał organów spółek kapitałowych celem zabezpieczenia nadrzędnego interesu, jakim jest stabilność i bezpieczeństwo obrotu gospodarczego. Kodeks spółek handlowych miał więc na celu zlikwidowanie dualizmu podstaw zaskarżania uchwał sprzecznych z prawem. Ustawa ta w sposób wyraźny wskazała środki zwalczania uchwał wspólników spółek kapitałowych. I tak, w/w powództwo o uchylenie uchwały przewidziano dla uchwał sprzecznych ze statutem (umową) spółki, bądź dobrymi obyczajami i godzących w interes spółki lub mającą na celu pokrzywdzenie wspólników (art. 249, art. 422). Natomiast o stwierdzenie nieważności można wystąpić do sądu w przypadku sprzeczności uchwały z ustawą (art. 252 i 422 k.s.h.), przy czym w przypadku powództwa o stwierdzenie nieważności ustawodawca wyłączył wprost stosowanie art. 189 k.p.c. Regulacja tego rodzaju uzasadnia przyjęcie, że ma ona charakter zamknięty, zaś pozostawienie poza nią możliwości korzystania z powództw ustalających opartych na przepisie art. 189 k.p.c. podważa w istocie jej sens.

Z drugiej strony nie są pozbawione słuszności wywody oparte na wykładni systemowej, że ustawodawca, którego to działanie racjonalne należy wszak założyć nadal przewiduje możliwość wytaczania powództw o ustalenie nieistnienia uchwał organów spółek, skoro wprost na to wskazuje przepis art. 17 pkt 4² k.p.c. określający właściwość rzeczową sądu okręgowego w takiej sprawie i art. 29 pkt 5 ustawy z 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 755), określający wysokość opłaty dla tego typu powództw. Z tego punktu widzenia przyjęć zatem należy, że nadal istnieje pewna "furtka" dla powództw ustalających. Także w wyroku z 12 maja 2006 roku (V CSK 59/06) Sąd Najwyższy stanowczo wskazał, że zakaz zaskarżania uchwały walnego zgromadzenia na podstawie art. 189 k.p.c. nie dotyczy tzw. uchwał nieistniejących.

W literaturze przedmiotu przyjmuje się, że dotyczyć to może sytuacji podejmowania uchwał na nieformalnym zebraniu, mimo iż nie jest tam reprezentowany cały kapitał zakładowy, bądź sytuacji gdy za przyjęciem oddano mniej głosów niż tego wymaga ustawa lub umowa spółki, natomiast w tym trybie nie mogą być kwestionowane jakiegokolwiek braki formalne uchwał czy naruszenia proceduralne przy ich podejmowaniu (por. np. Mateusz Rodzynkiewicz Kodeks spółek handlowych. Komentarz do art. 252 k.s.h., (w:) Semis Prawniczy Lexis Nexis — Lex Polonica.). W judykaturze natomiast nadal utrzymuje się przyzwolenie na kwestionowanie w trybie art. 189 k.p.c. uchwał podjętych wadliwie np. poza porządkiem obrad, przy braku quorum, przy braku wymaganej większości głosów czy w następstwie sfalszowania wyników (por. np. wyroki: z dnia 3 marca 1998 r., I CKN 563/97- LEX 33752, z dnia 4 stycznia 2007 r., III CSK 238/07 - LEX 445167, z dnia 12 grudnia 2008 r., II CSK 278/08- LEX 520012). Odnotować jednak także należy występujące w orzecznictwie poglądy odmienne (por. wyroki: SN z 30 listopada 2006 r.- LEX 279523, I CSK 252/06, uzasadnienie wyroku z 5 października 2007 r., I CSK 225/07 - LEX 621131, wyrok SA w Poznaniu z 26 marca 2008 r.- LEX 446153, wyrok SA w Białymstoku z 30.01. 2008 r. I ACa 612/07 - LEX 383731, wyrok SA w Katowicach z dn. 3 lipca 2008

r., V Ca 227/08 - LEX 470081 i z dn. 16 lipca 2009 r. - LEX 551990, wyrok SA w Gdańsku z 29 września 2011 r., I ACa 730/11 - LEX 1129991).

Sąd Okręgowy przychylił się do tego nurtu w orzecznictwie, który to w sposób krytyczny ocenia dopuszczalność wytaczania powództw ustalających poza trybem k.s.h. Jakkolwiek w świetle zaprezentowanej wykładni systemowej nie można wykluczyć podstaw do skorzystania z powództwa o ustalenie nieistnienia uchwały organu osoby prawnej, to jednak konstrukcja uchwały nieistniejącej powinna być ograniczona do przypadków ewidentnych, tj. gdy uchwała zostaje podjęta przez osoby nie będące w ogóle współnikami lub gdy nie zostaje wciągnięta do protokołu i wpisana do księgi protokołów, jak tego wymaga art. 248 k.s.h., przez co sama spółka uznaje uchwałę taką za nieistniejącą. Natomiast konstrukcja uchwały nieistniejącej nie może być wykorzystana przez podmioty określone w przepisie art. 250 k.s.h., jeśli nastąpiło rażące naruszenie norm ustawowych czy norm statutowych określających tryb podejmowania uchwał, a ochrona przysługująca tym podmiotom mogła być zrealizowana w trybie art. 251 i 252 k.s.h. W takiej sytuacji wyłączona jest możliwość zaskarżenia uchwały w trybie art. 189 k.p.c. z powołaniem się na istnienie interesu prawnego w jej zaskarżeniu.

Jak wskazał Sąd Okręgowy, przepisy k.s.h. nie określają przesłanek wyróżniających uchwały nieistniejące. Nowa regulacja k.s.h. miała w sposób pełny uregulować kwestie zaskarżalności uchwał zgromadzeń współników, przy czym uchwały sprzecznej z prawem dotyczy powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały przewidziane art. 252 k.s.h. Brak jest obecnie jakichkolwiek podstaw do wyodrębniania na gruncie przepisów k.s.h. trzeciej postaci nieskuteczności uchwał, zwłaszcza przy braku jednoznacznych kryteriów pozwalających odróżnić w/w uchwały nieistniejące od czynności bezwzględnie nieważnych. W pojęciu sprzeczności z ustawą wskazywanym w art. 252 k.s.h. mieszczą się wszak przypadki, kiedy w procesie podejmowania przez zgromadzenie współników uchwały doszło do rażącego naruszenia przepisów prawa, natomiast wobec pełnej regulacji możliwości zwalczania takiej wadliwej uchwały walnego zgromadzenia współników w k.s.h. nie jest dopuszczalne powództwo o ustalenie nieistnienia uchwały zgromadzenia współników oparte na art. 189 k.p.c.

W ocenie Sądu Okręgowego ważne argumenty natury jurydycznej przemawiają za takim właśnie stanowiskiem.

Sąd Okręgowy wskazał, że na gruncie k.s.h. brak jest podstaw do uznania, że nie istnieje uchwała, jeśli została wpisana do księgi protokołów. Przyjąć należy, że uchwały wpisane, nawet jeśli są rażąco sprzeczne z ustawą lub statutem, winny być uznane za skuteczne do czasu stwierdzenia ich nieważności przez sąd (J. Frąckowiak (w:) "Uchwały zgromadzeń współników spółek kapitałowych sprzeczne z ustawą", PPH 11/2007, s. 4 i nast.). Przepisy k.s.h. ustalające reguły pozwalające na podjęcie uchwały, takie jak quorum czy też wymagana większość, nie wskazują na skutek podjęcia uchwały przy braku ich spełnienia. Przy ocenie "milczenia" ustawodawcy w tej mierze trafne wydaje się więc przypomnienie, że przepisy k.c. nawet w przypadku braku zdolności do dokonania czynności prawnej (art. 14 k.c.) nie operują pojęciem negotium non existens, lecz określają taką czynność jako nieważną. Także za nieważne, a nie za nieistniejące czynności prawne uznaje się na gruncie art. 39 k.c. czynności podjęte przez osoby nie mające statusu organu osoby prawnej. Także w odniesieniu do czynności dotkniętych wadami oświadczenia woli, wyłączających przecież uznanie, że zostało skutecznie złożone oświadczenie woli, ustawodawca przewidział sankcje nieważności, a nie nieistnienia. Wydaje się zatem, że posługiwanie się pojęciem czynności nieistniejącej powinno zachodzić tylko tam, gdzie to wyraźnie wskazał ustawodawca.

Z tego punktu widzenia brak kompetencji (z braku quorum lub większości głosów) do podjęcia uchwały przez organ spółki kapitałowej powinien więc skutkować zakwalifikowaniem aktu jako nieważnego a nie nieistniejącego, z ograniczeniem możliwości jego kwestionowania w trybie określonym ustawą.

Na gruncie przepisów k.s.h. niewątpliwie uprawnione jest przyjęcie, że ustawodawca nie uznaje zgodności z prawem za wartość bezwzględna, lecz prymat przyznaje bezpieczeństwu kontrahentom spółki (por. SN w uzasadnieniu uchwały (7) z dnia 1 marca 2007 roku, III CZP 94/2006). Mając to na uwadze trudno zatem znaleźć racjonalne argumenty przemawiające za kwestionowaniem w każdym czasie istnienia uchwały organu spółki, skoro w obrocie utrzymać się musi uchwała ewidentnie nawet nieważna, jeśli tylko upłynął termin do jej zaskarżenia. Oznaczałoby to przyzwolenie

na zastosowanie surowszej sankcji (nieistnienia uchwały) przy drobnych nawet uchybieniach natury proceduralnej przy jednoczesnym utrzymywaniu uchwał rażąco nawet naruszających prawo materialne.

Zdaniem Sądu Okręgowego w polu widzenia mieć wreszcie należy i to, że art. 252 § 4 k.s.h., stanowiący istotne novum do poprzedniej regulacji Kodeksu handlowego, zezwolił na podniesienie w każdym czasie zarzutu nieważności uchwały, co dostatecznie przecież zabezpiecza interesy osób, których taka uchwała może dotknąć. Wydaje się, że przepis ten byłby zbędny w razie istnienia równoległe możliwości zakwestionowania takiej uchwały przez każdego zainteresowanego w każdym czasie.

Powództwo wytoczone w sprawie niniejszej o ustalenie nieistnienia uchwały nr 2 nie mogło być uwzględnione. Zostało ono oparte na twierdzeniu, że uchwała nr 2 została podjęta na (...), które nie zostało zwołane zgodnie z prawem. Uchwała o zwołaniu Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników została bowiem podjęta bez wymaganej większości, strona powodowa zakwestionowała skuteczność pełnomocnictwa K. J. umocowanego przez członka zarządu Sp. z o.o. do udziału w posiedzeniu zarządu, a nadto uchwała o zwołaniu NZW nie zawierała daty zgromadzenia. Sąd Okręgowy wyraża pogląd, iż na gruncie k.s.h. opisana sytuacja nie może być postrzegana w kategoriach czynności prawnej nieistniejącej lecz powinna być ona oceniana przez pryzmat ważności takiej uchwały.

Za uzasadnione należało według Sądu Okręgowego natomiast uznać żądanie ewentualne to jest stwierdzenia nieważności uchwały nr 2 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. z 13 października 2020 r. Zgodnie z art. 252 § 1 k.s.h. osobom lub organom spółki, wymienionym w art. 250, przysługuje prawo do wytoczenia przeciwko spółce powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników sprzecznej z ustawą. Przepisu art. 189 k.p.c. nie stosuje się. Dla uwzględnienia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników konieczne jest aby osobie lub organowi występującemu z takim powództwem przysługiwała legitymacja procesowa czynna zgodnie z art. 252 § 1 k.s.h. w związku z art. 250 k.s.h., wniesienie go przed upływem terminu zawitego i wykazanie sprzeczności uchwały z ustawą oraz istnienie substratu zaskarżenia w postaci "uchwały".

Nie budziło wątpliwości Sądu, iż powódka D. S. posiadała legitymację czynną i była ona uprawniona do wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały. W myśl bowiem art. 252 § 1 w zw. z art. 250 pkt 2 k.s.h. powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały wytoczyć może wspólnik, który głosował przeciwko takiej uchwale, a po jej powzięciu zażądał zaprotokołowania sprzeciwu. Muszą być więc spełnione trzy przesłanki: wspólnik brał udział w głosowaniu, głosował przeciwko uchwale, a po jej podjęciu zażądał zaprotokołowania sprzeciwu. Chodzi tu zatem o udział w akcie głosowania z wyraźnym oznaczeniem głosowania przeciwko (jak słusznie wskazał SA w Łodzi w wyroku z 14 grudnia 2017 roku, I ACa 1103/17, obie przesłanki przyznające wspólnikowi prawo do zaskarżenia uchwały wspólników, a zatem głosowanie przeciwko uchwale oraz zażądanie zaprotokołowania sprzeciwu, muszą zostać spełnione łącznie, także w przypadku wspólnika, który stawiał się na zgromadzeniu wspólników mimo jego nieprawidłowego zwołania). Do takiej sytuacji doszło w przedmiotowej sprawie. W świetle treści protokołu z przedmiotowego Zgromadzenia bezspornym jest, że pełnomocnik wspólnika D. S. głosował przeciwko zakwestionowanej uchwale i po ich podjęciu zażądał zaprotokołowania swojego sprzeciwu. Okoliczność ta nie była kwestionowana przez stronę pozwaną.

W tejże sprawie bezsporną okolicznością było również to, że zwołanie Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) Sp. z o.o. zostało poprzedzone uchwałą Zarządu z 23 września 2020 roku. Sąd rozpoznający sprawę popiera pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 grudnia 2013 r. (II CSK 176/13), iż zwołanie zgromadzenia wspólników należy do kategorii prowadzenia spraw spółki przekraczającego zakres zwykłych czynności, a zatem wymagającej uprzedniej uchwały zarządu. Na podstawie treści art. 235 § 1 k.s.h. w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością zgromadzenie wspólników zwołuje zarząd. Rada nadzorcza, jak również komisja rewizyjna mają prawo zwołania zwyczajnego zgromadzenia wspólników, jeżeli zarząd nie zwoła go w terminie określonym w dziale I k.s.h. lub w umowie spółki i nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników, jeżeli zwołanie go uznają za wskazane, a zarząd nie zwoła zgromadzenia wspólników w terminie dwóch tygodni od dnia zgłoszenia odpowiedniego żądania przez radę nadzorczą lub komisję rewizyjną (zob. art. 235 § 2 k.s.h.). Zarząd nie może więc zostać zwolniony z powyższego obowiązku zwoływania zgromadzenia wspólników, możliwe jest jednak uzupełnienie

zdolności zwoływania zgromadzeń, co może mieć miejsce co do zasady, gdy zarząd spółki nie podejmuje działań w tym zakresie. Do rozważenia pozostaje jednak kwestia, czy uprawnienia wewnątrz korporacyjne zarząd danej spółki może sędować na pełnomocnika.

Nie budzi wątpliwości, iż organ spółki kapitałowej (jak też organ innych osób prawnych), jakim jest zarząd spółki, pełni niejako dwie funkcje: reprezentuje spółkę, tj. składa i przyjmuje oświadczenia woli kierowane do podmiotów zewnętrznych i przez nie spółce składane oraz kieruje sprawami spółki, tj. wykonuje czynności dotyczące spraw wewnętrznych spółki, w tym i kwestii korporacyjnych. Zwoływanie zwyczajnego lub nadzwyczajnego walnego zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością należy w zasadzie do kompetencji zarządu (art. 235 § 1 KSH) i wchodzi w zakres czynności związanych z prowadzeniem spraw spółki, a nie z jej reprezentacją (tak również SN w wyroku z dnia 26 marca 2014 r., V CSK 220/13, LEX nr 1478717 oraz SA w Krakowie w wyroku z dnia 20 maja 2016 r., I ACa 62/16, LEX nr 2052600; także A. N., Zwoływanie zgromadzenia wspólników przez zarząd, (...) 2016, numer 11, s. 10). W związku z powyższym nie mają tu zastosowania reguły związane z reprezentacją, ale zasady określone dla prowadzenia spraw. Nie ulega wątpliwości, że między tymi czynnościami zachodzi zjawisko krzyżowania się, jednak reprezentacja (jak już powyżej wskazano) dotyczy oświadczeń woli skierowanych, co do zasady, do osób trzecich. Chodzi o składanie i przyjmowanie oświadczeń woli (reprezentacja czynna i bierna). Można więc uznać, że reprezentacja należy do czynności prawnych jako elementu zdarzenia cywilnoprawnego, podczas gdy prowadzenie spraw spółki generalnie dotyczy sfery stosunków wewnętrznych, takich jak czynności faktyczne, organizacyjne (wydawanie poleceń, organizowanie itp.), czy zawiadomień. Zwoływanie walnych zgromadzeń należy, w ocenie Sądu zaliczyć do kategorii zawiadomień, czyli tzw. innych czynów będących elementem zdarzeń cywilnoprawnych (A. Kidyba Komentarz aktualizowany do art. 1-300 Kodeksu spółek handlowych, LEX/el. 2021, art. 235).

Nie jest jednak do końca jasne, czy do prawidłowego zwołania zgromadzenia wspólników przez zarząd spółki potrzebne jest podjęcie uprzednio uchwały zarządu w tym względzie, czy zgromadzenie mogą zwołać członkowie zarządu działający zgodnie z zasadami reprezentacji bądź nawet każdy członek zarządu.

Przy założeniu, że w przepisie art. 235 § 1 k.s.h. mowa o kompetencji zarządu, a nie poszczególnych jego członków, oraz przyjmując, że zwołanie zgromadzenia jest sprawą z zakresu prowadzenia spraw spółki, przekraczającą zwykły zarząd, sformułowano pogląd, iż zwołanie zgromadzenia wspólników wymaga uprzedniego podjęcia uchwały zarządu (tak na przykład A. Kidyba, Kodeks, t. 1, s. 1043; R. Pabis, Spółka z o.o., s. 289; K. Strzelczyk, (w:) R. Potrzeszcz, T. Siemiątkowski Komentarz, t. 2, s. 463; A. Szajkowski, A. Szumański (w:) S. Sołtysiński, Kodeks, t. 2, 2002, s. 534-535; D. Wajda, Mechanizm zwoływania zgromadzeń wspólników przez organy spółki z o.o. i podmioty do tego uprawnione, PPH 2009, numer 2, s. 23; także L. Pożoga, Uchwała zarządu o zwołaniu zgromadzenia wspólników jako przesłanka prawidłowego zwołania zgromadzenia, PPH 2016, nr 2, s. 43 i n.; zob. również wyrok SN z dnia 19 grudnia 2013 r., II CSK 176/13, LEX nr 1433564 oraz wyrok SA w Gdańsku z dnia 8 kwietnia 2019 r., V AGa 2/19, LEX nr 2698114; zob. wyrok SN z 19.12.2013 r., II CSK 176/13, wyrok SA w Warszawie z 24 marca 2009 r., VI ACa 1560/08, cyt. za M. Dumkiewicz, Kodeks spółek handlowych. Wybór orzecznictwa, Warszawa 2015, str. 443-444 — Decyzja o zwołaniu zgromadzenia wspólników przez zarząd powinna być powzięta w formie uchwały podjętej bezwzględną większością głosów, a następnie realizacja tej uchwały może być dokonana jako czynność z zakresu reprezentacji poprzez podpisanie zaproszenia przez cały zarząd albo zgodnie z zasadami reprezentacji przez niektórych albo jednego członka). Przeciwnicy tego poglądu argumentują, że w sp. z o.o. nie ma zasady kolegialności działania zarządu, każdy członek zarządu może więc zwołać zgromadzenie (zob. S. Krześ, (w:) J. Okolski, Kodeks, str. 115; E. Marszałkowska-Krześ, (w:) J. Jacyszyn, Kodeks, str. 342; J.A. Strzępka, E. Zielińska, (w:) J. A. Strzępka, Kodeks, 2003, s. 653; L. Żyżylewski, Zwoływanie, cz. I, str. 14 i n.; a także Sąd Najwyższy, który w postanowieniu z 29 października 1938 r., CZ 884/38, OSP 1939, poz. 268, orzekł — „W spółce z ograniczoną odpowiedzialnością może zgromadzenie wspólników zwołać członek zarządu, chociaż prawo reprezentowania przysługuje większej ilości członków zarządu”). Pojawił się też pogląd, że zwołanie zgromadzenia wspólników jest oświadczeniem woli (por. np. K. P., M. W. — R. Dopuszczalność odwołania walnego zgromadzenia, (...), str. 1-6). Ostatnia z wymienionych koncepcji, zakładająca, że mamy do czynienia z oświadczeniem woli wobec osób trzecich w stosunku do danej spółki (wspólników), prowadzi do tezy, iż zgromadzenie zwołuje się zgodnie z zasadami reprezentacji danej spółki — zaproszenia muszą być podpisane

przez członków zarządu zgodnie z zasadami reprezentacji obowiązującymi w spółce, natomiast uprzednie podjęcie uchwały zarządu jest bez znaczenia.

Sąd Okręgowy przychylił się do poglądu prawnego o konieczności podjęcia przez cały zarząd uchwały w przedmiocie zwołania zgromadzenia wspólników. Taki wniosek wynika przede wszystkim z wykładni językowej w/w art. 235 § 1 k.s.h., skoro jest w nim mowa o kompetencji tego organu, a nie poszczególnych jego członków i zwołanie zgromadzenia ze względu na rangę podejmowanych na nim przez wspólników uchwał, jest sprawą z zakresu prowadzenia spraw spółki przekraczającą zwykły zarząd. Zarówno zwyczajne, jak również nadzwyczajne zgromadzenie wspólników podejmuje najważniejsze decyzje w spółce i w zasadzie nie zajmuje się załatwianiem tych spraw należących do zakresu "zwykłych czynności spółki". Dla ważnego zaś podjęcia uchwały o zwołaniu zgromadzenia wspólników przez zarząd spółki wymagane jest natomiast istnienie zarządu jako organu osoby prawnej, prawidłowe zawiadomienie wszystkich członków zarządu o jego posiedzeniu oraz podjęcie uchwały w sposób określony w ustawie lub statucie — przesłanki te muszą być spełnione łącznie (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2005 r., III CK 296/04, OSNC 2006, Nr 2, poz. 31). Uchwała o zwołaniu walnego zgromadzenia spółki kapitałowej winna pochodzić od zarządu, jako organu, a nie od jego samodzielnie działającego członka i przybrać formę uchwały (art. 235 § 1 k.s.h.) (por. m.in. wyrok Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 21 listopada 2006 r., sygn. akt I ACa 713/06, Lex nr 298401, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 marca 2009 r., VI ACa 1560/08, Lex nr 577283). W procesie zwoływania zgromadzenia wspólników sp. z o.o. wyróżnić można, co do zasady dwa etapy. W pierwszym z nich (zwołanie "sensu stricto") konieczne jest podjęcie przez zarząd (art. 235 § 1 k.s.h.) lub inny uprawniony organ (art. 235 § 2 k.s.h.) decyzji o zwołaniu zgromadzenia w sposób właściwy dla tegoż organu. Kolejną czynnością jest natomiast wysłanie zaproszeń do wspólników, o jakich mowa w art. 238 k.s.h. Czynność ta w znacznej mierze ma charakter techniczny, albowiem w istocie jest zawiadomieniem wspólników o treści w/w uchwały o zwołaniu zgromadzenia, podjętej przez uprawniony organ.

Dokonane przez Sąd meitii ustalenia faktyczne ocenione na gruncie przepisów prawa materialnego, rozumianych w sposób wyżej wskazany, prowadzą do następujących wniosków.

Pierwszy etap zwoływania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników pozwanej spółki był wadliwy. Zgromadzenie wspólników, którego to przedmiotem miało być odwołanie jednego z trzech członków zarządu spółki z o.o. winno być zwołane uchwałą podjętą przez trzech tych członków (art. 235 § 1 k.s.h. w związku art. 208 § 4 k.s.h.). Nie budzi wątpliwości, że uchwała ta, nie dotyczy zwykłych czynności spółki. Rozstrzygnięcie, co jest czynnością większej wagi (to jest — przekraczającą zakres zwykłych czynności), a co nie — zależy od stosunków danej spółki. Sprawy nieprzekraczające zakresu zwykłych czynności spółki to takie sprawy, które ze względu na przedmiot przedsiębiorstwa spółki i skalę prowadzonych przez nią interesów dzieją się w spółce normalnie i na bieżąco. Do takich czynności z pewnością zaś nie należy wymiana jednego z trzech członków zarządu. Członkowie zarządu winni byli wspólnie podjąć uchwałę w przedmiocie zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia.

Sedno problemu i narastających przez to wątpliwości tkwi jednak w ustaleniu, czy członek zarządu sp. z o.o. może głosować tylko osobiście, czy też dopuszczalne jest głosowanie przez pełnomocnika.

O ile nie zachodzą wątpliwości, iż zarząd jako reprezentant osoby prawnej (art. 38 k.c.), może udzielić osobie trzeciej pełnomocnictwa przewidzianego w art. 98 i następnym kodeksu cywilnego w sferze reprezentowania spółki, o tyle nie jest już oczywistym, iż pełnomocnictwa takiego organ ten może udzielić do czynności z sfery „prowadzenia spraw” zarządzanej spółki. Rzecz choćby w tym, iż przepisy o pełnomocnictwie zawarte w kodeksie cywilnym, na które powołuje się pozwana wskazując, iż z mocy art. 2 k.s.h. mają one odpowiednie zastosowanie w sprawach nieunormowanych w kodeksie spółek handlowych, zamieszczone są w księdze I tytule IV kodeksu cywilnego, którego oznaczenie brzmi „Czynności prawne” i który reguluje wszelkie aspekty związane ze składaniem oświadczeń woli, to jest oświadczeń kierowanych do podmiotów trzecich wobec składającego oświadczenie. Pełnomocnictwa takiego udzielić może jedynie struktura będąca wyodrębnionym na zewnątrz podmiotem prawa lub struktura, której to ustawodawca uprawnienie takie wyraźnie przyznał. Pełnomocnictwa opartego na unormowaniach przepisów k.c.

udziela podmiot mający zdolność prawną w swoim imieniu i na swój rachunek, choć z przyczyn oczywistych w sensie technicznym dokonują tego osoby fizyczne wchodzące w skład organu do tego uprawnionego ustawowo lub statutowo.

W konsekwencji Sąd uznał, iż unormowania dotyczące pełnomocnictw zawarte w Kodeksie cywilnym w ogóle nie mają zastosowania do tejże sfery działania zarządu, która to dotyczy „prowadzenia spraw” spółki. Zatem w oparciu o powoływane przez stronę pozwaną unormowania o pełnomocnictwie K. J. nie mógł uzyskać od członka zarządu w/w (...) Sp. z o.o. C. B. upoważnienia zwołania zgromadzenia wspólników tejże spółki w rozumieniu podjęcia decyzji o zwołaniu tego organu i ustaleniu daty i miejsca jego zebrania.

Zdaniem Sądu Okręgowego nie istnieje w ogóle normatywna podstawa do scedowania przez jakikolwiek organ osoby prawnej jego uprawnień przypisanych mu ustawowo w zakresie spraw wewnętrznych tej osoby prawnej. Kompetencje „wewnętrzne” przypisane organom osób prawnych ustawą mogą być jedynie cedowane na inne organy tych osób prawnych i to jedynie w zakresie dozwolonym przez wyraźne przepisy ustawowe. Pełnomocnictwo jest elementem czynności prawnej, wymaga złożenia oświadczenia woli, to natomiast możliwe jest jedynie w przypadku, gdy składający ma w świetle prawa zdolność prawną. Co do zasady (z nielicznymi wyjątkami jednoznacznie wskazanymi w ustawach) organy wewnętrzne osób prawnych jako wyodrębnione podmioty prawa w zdolność taką nie zostały wyposażone, nie są bowiem wyodrębnionymi od osoby prawnej samodzielnymi podmiotami prawa.

Powyższe rozważania prowadzą więc do konkluzji, iż K. J. w ogóle nie mógł zostać skutecznie przez członka zarządu spółki (...) ustanowiony pełnomocnikiem w zakresie tej kompetencji tego członka, która dotyczy „prowadzenia spraw” spółki, zatem także w zakresie zwoływania zgromadzenia wspólników.

Niezależnie od powyższego należy uznać, że w/w uchwała o zwołaniu nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników, podjęta na posiedzeniu w dniu 23 września 2020 r., była ważna. Jak powyżej wskazano dla ważnego podjęcia uchwały o zwołaniu zgromadzenia wspólników przez zarząd spółki wymagane jest istnienie zarządu jako organu osoby prawnej, prawidłowe zawiadomienie wszystkich członków zarządu o jego posiedzeniu i podjęcie uchwały w sposób określony w ustawie lub statucie. (...) Sp. z o.o. posiadała trzyosobowy zarząd, w skład którego na dzień 23 września 2020 r. wchodził: E. O. (prezes zarządu), C. B. (członek zarządu) i J. S. (wiceprezes zarządu). Wszyscy trzej zostali zawiadomieni o terminie posiedzenia. Zgodnie z § 19 ust. 7 aktu założycielskiego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością zarząd podejmuje rozstrzygnięcie w formie uchwał zapadających zwykłą większością głosów, a więc więcej osób biorących udział w głosowaniu opowiada się za wnioskiem niż przeciw. (...) tą uchwałą (nie licząc nawet głosu pełnomocnika C. B.) zagłosował E. O., zaś J. S. opowiedział się przeciwko uchwale. Stosownie do treści § 19 ust. 7 zdanie 2 w/w aktu założycielskiego (...) Sp. z o.o. w przypadku równości głosów decydujący głos ma Prezes Zarządu, czyli E. O..

Powyższa uchwała o zwołaniu Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników dotknięta jest jednak innym uchybieniem formalnym, a mianowicie brak było w jej treści wskazania daty i miejsca odbycia tego zgromadzenia. Okoliczność ta nie była kwestionowana przez pozwaną. Co więcej, (...) Sp. z o.o. przyznała ten fakt, nadto przedłożyła z odpowiedzią na pozew dokumenty świadczące o tym, że prezes zarządu E. O., już następnego dnia po odbyciu posiedzenia zarządu, tj. 24 września 2020 r. skierował do pozostałych członków zarządu J. S. i C. B. propozycję terminu odbycia w/w zgromadzenia. Decyzja o zwołaniu zgromadzenia wspólników obejmuje ustalenie okoliczności podlegających następnie obligatoryjnemu wskazaniu w zawiadomieniu o zwołaniu zgromadzenia, o którym mowa w art. 238 § 2 k.s.h. (podobnie R. Pabis, (w) A. Opalski (red.), Kodeks, t. 2B, 2018, art. 235, Nb 10). Chodzi więc o dzień, godzinę i miejsce obrad zgromadzenia oraz szczegółowy porządek obrad, a w przypadku zamierzonej zmiany umowy spółki też istotne elementy treści proponowanych zmian (zob. A. Nowacki, Spilka z ograniczoną odpowiedzialnością. Tom II. Komentarz. Art. 227-300 KSH, Warszawa 2021; Z. Jara (red.), Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2020).

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że sprzeczność z prawem w rozumieniu art. 252 k.s.h. oznacza sprzeczność zarówno z normą merytoryczną lub kompetencyjną, tj. może odnosić się do samej treści uchwały jak i do sposobu zwoływania oraz obradowania zgromadzenia wspólników oraz trybu podejmowania uchwał. Owe błędy w zwołaniu w/w

Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników mieszczą się w szerokim pojęciu sprzeczności z prawem w odniesieniu do uchwał w rozumieniu art. 252 § 1 k.s.h. i wywołuje sankcję nieważności.

Sąd Okręgowy wskazał także, iż w sprawie został zachowany ustawowy termin wystąpienia z powództwem o stwierdzenie nieważności uchwały określonego w art. 252 § 3 k.s.h. Zgodnie z tym przepisem prawo do wniesienia powództwa wygasa z upływem sześciu miesięcy od dnia otrzymania wiadomości o uchwale (co w sprawie nastąpiło w dniu 13 października 2020 r.), jednakże nie później niż z upływem trzech lat od dnia powzięcia uchwały. Pozew został zaś złożony w dniu 19 stycznia 2021 r.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie w/w przepisów orzekł jak w pkt II wyroku. O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł w punkcie III orzeczenia zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w związku z art. 108 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany, zaskarżając go w części, tj. w zakresie pkt II i III, zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

a) art. 252 § 1 Kodeksu spółek handlowych polegające na jego błędnej wykładni poprzez przyjęcie, że każde uchybienia formalne przy zwoływaniu Zgromadzeń Wspólników, naruszające przepisy powszechnie obowiązujące, skutkują nieważnością uchwał podjętych na tak zwołanym zgromadzeniu podczas, gdy prawidłowa wykładnia art. 252 § 1 k.s.h. prowadzi do wniosku, że wyłącznie takie uchybienia formalne, które wywierają bezpośredni wpływ na podjęcie uchwały, bądź jej treść mogą powodować nieważność samej uchwały;

b) art. 235 § 1 k.s.h. polegające na jego niewłaściwej wykładni oraz błędnym zastosowaniu skutkującym przyjęciem, że uchwała zarządu o zwołaniu nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników, zawierająca rozstrzygnięcie w przedmiocie zwołania zgromadzenia wspólników i ustalająca porządek obrad zgromadzenia wspólników, ale nie zawierająca daty tego zgromadzenia nie jest uchwałą zarządu w przedmiocie zwołania zgromadzenia.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu przy uwzględnieniu kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych oraz z uwzględnieniem kosztów postępowania odwoławczego, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji celem ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest uzasadniona.

Ustalenia faktyczne Sądu I instancji, istotne dla rozstrzygnięcia sprawy są bezsporne i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne. Sąd Apelacyjny nie podziela jednak oceny prawnej przeprowadzonej przez Sąd Okręgowy i uznaje zarzuty apelacji pozwanego za uzasadnione.

Nie ulega wątpliwości, że zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem judykatury sprzeczność z prawem, o której jest mowa w art. 252 § 1 k.s.h. może odnosić się do samej treści uchwały, jak i do sposobu zwołania i obradowania zgromadzenia oraz sposobu podejmowania uchwał. Ponadto w trybie oceny, czy doszło do sprzeczności z prawem uchwały w oparciu o art. 252 k.s.h. Sąd bierze pod uwagę uchybienia materialne, jak również formalne.

Niemniej jednak w zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak i w doktrynie utrwalony jest pogląd, że uchybienia formalne (np. co do zwołania zgromadzenia), aby mogły być przyczyną nieważności uchwały zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, muszą mieć wpływ na treść uchwały (por. wyroki Sądu

Najwyższego z dnia 9 września 2010 roku, I CSK 530/09, z dnia 24 czerwca 2009 r., I CSK 510/08, z dnia 26 marca 2009 r., I CSK 253/08, z dnia 28 listopada 2007 r., V CSK 285/07, z dnia 5 lipca 2007 r., II CSK 163/07, z dnia 10 marca 2005 r., III CK 477/04, czy z dnia 16 lutego 2005 r., III CK 296/04).

Sąd Okręgowy nie zbadał tej okoliczności i nie przeanalizował czy wadliwość uchwały zarządu z 23 września 2020 roku o zwołaniu zgromadzenia (brak daty zgromadzenia) miała taki wpływ na zaskarżoną uchwałę, czy też nie. W ocenie Sądu Apelacyjnego zależność taka nie wystąpiła.

Niemniej jednak wskazać należy, że występują sytuacje, kiedy uchybienia formalne są tego rodzaju, że niejako automatycznie winny skutkować przyjęciem nieważności uchwały bez potrzeby wykazywania powyższego wpływu. Następuje to w przypadku braku formalnego zwołania zgromadzenia wspólników (np. przez podmiot nieuprawniony) i wówczas co do zasady zgromadzenie nie jest władne podjąć uchwały, a dla ważności uchwał konieczne jest zaistnienie przesłanek z art. 240 k.s.h. Odstępstwo od tych wymagań powinno uzasadniać stwierdzenie nieważności uchwały (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2009 roku w sprawie I CSK 362/08).

Jednakże w niniejszej sprawie nie zaistniała taka sytuacja, gdyż nie zachodziły podstawy do uznania potrzeby zastosowania przepisu art. 240 k.s.h., bowiem nie można zgodzić się z twierdzeniami strony powodowej jakoby mamy do czynienia z brakiem formalnego zwołania zgromadzenia, w tym, że zgromadzenie zwołał nie zarząd, a tylko prezes zarządu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego (pomimo występujących mankamentów) doszło do formalnego zwołania zgromadzenia wspólników przez uprawniony organ – zarząd spółki. Decyzja w tym przedmiocie została podjęta skutecznie na posiedzeniu w dniu 23 września 2020 roku we właściwej formie uchwały zarządu.

Jeżeli chodzi o podnoszoną kwestię udziału w tym posiedzeniu pełnomocnika członka zarządu, to Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko Sądu Okręgowego, że ostatecznie nie miało to wpływu na podjęcie ważnej uchwały. Wbrew wywodom strony powodowej nie ma konieczności, żeby w podjęciu uchwały brali udział wszyscy członkowie zarządu. Istotnym jest żeby wszyscy członkowie zarządu byli prawidłowo zawiadomieni o posiedzeniu, co tu miało miejsce. Przedmiotowe posiedzenie zarządu zostało zwołane w celu podjęcia tej uchwały, odbyło się głosowanie, a jego wynik (z pominięciem głosu pełnomocnika) zgodnie z unormowaniami § 19 ust. 7 aktu założycielskiego Spółki przesądził o podjęciu uchwały o zwołaniu zgromadzenia wspólników w celu zmian w składzie zarządu Spółki.

Natomiast jeżeli chodzi o brak w przedmiotowej uchwale wskazania terminu zgromadzenia, to brak taki, według Sądu Apelacyjnego, nie dyskwalifikuje tej uchwały jako uchwały zarządu o zwołaniu zgromadzenia. Nie ulega wątpliwości, że przyjęty w doktrynie wymóg zamieszczenia takiego terminu jest wymogiem racjonalnym, niemniej jednak należy wskazać, że nie jest to wymóg przesądzający o bycie uchwały.

Należy podkreślić, że żaden przepis nie obliguje do wskazania terminu zgromadzenia w uchwale, a skoro tak to nie można uznać, że jest to element konieczny, którego brak skutkuje brakiem lub nieważnością uchwały zarządu.

Dlatego też należy stwierdzić, że w niniejszym przypadku zapadła decyzja właściwego organu o zwołaniu zgromadzenia wspólników i zapadła we właściwej formie – uchwały, a w konsekwencji nie zachodziły przesłanki, o jakich mowa w art. 240 k.s.h.

Podsumowując, w uchwale zarządu z dnia 23 września 2020 r. zapadła zgodnie z art. 235 §1 k.s.h. decyzja o zwołaniu nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników w celu rozważenia zmiany składu zarządu, a tylko sam termin został następnie ustalony przez Prezesa zarządu E. O. (i zaakceptowany przez drugiego członka zarządu C. B.), a okoliczność ta nie miała jakiegokolwiek wpływu na podjęcie i treść zaskarżonej uchwały z dnia 13 października 2020 roku. Wszelkie prawa wspólników zostały zachowane.

W wyroku z dnia 26 marca 2009 r. w sprawie I CSK 253/08 (LEX Nr 491551) Sąd Najwyższy wskazał, że art. 238 § 1 k.s.h. stwarza tylko minimalne gwarancje zapewnianej wspólnikom ochrony ustawowej. Zawiadomienie ich dokonane

w inny sposób, pozwalający wszakże na powzięcie z określonym wyprzedzeniem czasowym informacji o terminie, miejscu i porządku obrad zwołanego zgromadzenia wspólników, nie może być traktowane jako zwołane wadliwie i pozbawione uprawnień do podejmowania uchwał. W wyroku tym Sąd Najwyższy podniósł także, że „zwołanie zgromadzenia wspólników w sposób nieprzewidziany w art. 238 § 1 k.s.h. nie powoduje automatycznej nieważności uchwały, ponieważ wadliwość ta nie może mieć jakiegokolwiek wpływu na przebieg samego zgromadzenia, ani na treść kwestionowanej uchwały”.

Także w niniejszym przypadku wszyscy wspólnicy zawiadomieni zostali o terminie, celu i miejscu zgromadzenia, mieli możliwość uczestnictwa w zgromadzeniu i podczas tego zgromadzenia odbyło się skuteczne głosowanie i podjęcie uchwały.

Dlatego też fakt, że decyzję o terminie zwołanego przez zarząd zgromadzenia podjął Prezes Zarządu nie skutkuje nieważnością uchwały (w rozumieniu art. 252 § 1 k.s.h.) podjętej przez wspólników na przedmiotowym zgromadzeniu.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i rozważania, Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że oddalił powództwo w zakresie żądania stwierdzenia nieważności uchwały nr 2 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) Sp. z o.o. z siedzibą w Z. z dnia 13 października 2020 r. W konsekwencji korekcie podlegało również orzeczenie o kosztach procesu zawarte w pkt III zaskarżonego wyroku. Ponieważ powódka ostatecznie przegrała sprawę, należało obciążyć ją kosztami postępowania tak za pierwszą, jak i za drugą instancję, o czym orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i § 8 ust. 1 pkt 22 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn.: Dz.U.2015.1800 z dnia 2015.11.05).

Koszty procesu za pierwszą instancję na rzecz pozwanego wyniosły łącznie kwotę 1.097 zł, w tym 1.080 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego na podstawie § 8 ust. 1 pkt 22 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz kwotę 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz koszty postępowania odwoławczego w łącznej kwocie 5.810 zł, w tym kwota 5.000 zł tytułem opłaty od apelacji oraz kwota 810 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego na podstawie § 8 ust. 1 pkt 22 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn.: Dz. U. 2015.1800 z dnia 2015.11.05).